

Protokoll 8/2025

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 19 maj 2025 kl. 13:30-16:30,
Kanslilokalerna, Hantverkargatan 3H

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Leif Bolter
Katarina Borg Vice ordförande
Elisabet Jermsten
Desirée Johansson
Anders Johnson
Monica Muro de Santa Cruz
Helena Nilsson Lannegren
Catharina Nolin
Laila Reppen
Monica Hector Protokollförare
Fredrik Jöngren Handläggare
Henrik Nerlund Sekreterare
Mattias Hagegård Föredragande §9
Ays Alayat Föredragande §10
Natali Klosterling Föredragande §10
Christian Bleckman Föredragande §11
Henrik Nilzén Föredragande §13

Justerare

Elisabet Jermsten

Datum för justering

Paragraf

§§1-13

Protokollförare

Monica Hector

§ 1**Val av justerare samt dagordning****Beslut**

Valdes ledamot Elisabet Jermsten att tillsammans med ordförande justera protokollet. Beslöts uppta ärendena i ordningen: 1-6, 11-12, 7-9, 13, 10.

§ 2**Nästa sammanträdesdag****Beslut**

Erinrades att Skönhetsrådets sammanträde måndag 2 juni 2025, kl. 13.30.

§ 3**Nästa delegationssammanträde**

Måndag 9 juni 2025, kl. 13.30

§ 4**Protokoll från sammanträde 2025-05-05****Beslut**

Anmälades att protokoll från sammanträde 2025-05-05 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5**Rådet: Utflykt och middag 2025**

SR 2025/67

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet att den årliga utflykten och middagen för 2025 ska äga rum 12 juni.

§ 6**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- Cykelparkering på förträdgård, Norr Mälarstrand. Svar med e-post
- Bastu- och kioskbyggnad vid Liljeholmskajen. Svar med e-post
- Södermalm 4:1 i Bergsgruvans park, meddelande om granskningsutlåtande, 2021-15543
- Exploatering vid Münchenbryggeriet. Översänt för kännedom
- Broschyr argument mot bygget. Exploatering vid Münchenbryggeriet. Översänt för kännedom
- Hammarbyhöjden 1:1 område invid Sparrmansvägen, meddelande om antagande, 2021-14117
- Våldö 6 m.fl., vid Färnebogatan, angående yttrande kring Färnebo – område C inom detaljplanen. Svar med e-post
- Södermalm 4:1 i stadsdelen Södermalm, bebygg inte park. Översänt för kännedom
- (Signerad) Uppfinnaren 2, planärende på granskning, 2023-04100
- (Signerad) Energihamnen (Shanghai 1 m.fl.), planärende på granskning, 2016-10198
- (Signerad) Kristineberg 1:10 m. fl., planärende på granskning, 2020-17219

§ 7

Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet

Sekreteraren informerade om att det kommande föredraget av Lars Marcus för rådet flyttas till hösten.

6 juni kommer en del av Slussen invigas och sekreteraren meddelade att han kommer att delta vid ceremonin och då tala om Slussen som plats i staden.

Torsdag 22 maj har Arvidssonstiftelsen tillsammans med bl.a. Spaniens ambassad anordnat en sammankomst för att diskutera och jämföra stora stadsutvecklingsprojekt i Stockholm respektive Madrid. Sekreteraren kommer att delta.

§ 8

Övriga frågor

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

§ 9**Stålklockan 1, nybyggnad av flerbostadshus, 2025-06135**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Stålklockan 1, nybyggnad av flerbostadshus, 2025-06135. Mattias Hagegård, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2025/85

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka bifall till ansökan om bygglov med erinran.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplanen för fastigheten ifråga vann laga kraft 2016 och den medger ca 36000 BTA för bostadsändamål. Då den tidigare aktören inte tillträtt tomten enligt avtal anordnade Stockholms stad en anbudstävling för fastigheterna Stålklockan 1 och 2. OBOS vann tävlingen varefter ett parallellt uppdrag för Stålklockan 1, med syfte att utveckla ett landmärke med mycket hög arkitektonisk kvalitet och med förankring i Gasverksområdets historia och kontext. Föreliggande bygglovsansökan avser nybyggnad av flerbostadshuset på fastigheten Stålklockan 1 i Hjorthagen och är ritat och utvecklat av det danska arkitektteamet Cobe och svenska Yellon.

Byggnaden som föreslås är 30 våningar hög och rymmer förutom 364 bostäder, bl.a. två gästlägenheter, en förskola om fem avdelningar samt 121 parkeringsplatser i garage. Målsättningen med gestaltningen har varit att skapa en byggnad som inordnar sig i Gasverksområdet samtidigt som den ger ett samtida uttryck. Fasaden uppdelas i tre tydliga delar – sockel, kropp och krona. Byggnadsmaterialen i fasaden utgörs av tegel, cortenstål, glas, metalldetaljer och laserad betong medan entréytan runt byggnaden utgörs av marktegelbeläggning. Övrig beläggning och materialval ska återspegla det som finns på platsen, bl a. ska sprängsten återanvändas.

Skönhetsrådet ansåg att det presenterade förslaget uppvisar god arkitektonisk kvalitet samt material i kulörer som ansluter väl till områdets karaktär. Rådet konstaterade samtidigt att byggnaden kommer att bli ett mycket markant inslag i stadssiluetten men att detta är acceptabelt då byggnaden ligger relativt långt från stadens

inre kärna. Det är dock tydligt, enligt rådets uppfattning, att så här höga hus inte ska placeras närmare innerstaden än så. Det medskick rådet hade om byggnadens utformning inför fortsatt bearbetning är att kronan bör bearbetas så att den blir något tydligare sedd på större avstånd. Vidare bör det redan i detta skede säkerställas av stadsbyggnadskontoret att inga uppstickande installationer tillkommer på kronan, så som det exempelvis gjorts på Norra tornen, där kranarna för fönsterputs menligt påverkar upplevelsen av byggnadernas silhuett. Rådet ville i sammanhanget även påtala vikten av att stålskelettet till gasklocka tre bevaras och att det ses som ett konstverk i sig.

Rådet ställde sig således positivt till föreliggande byggprojekt, men ville säkerställa att byggnaden under projektets gång bibehåller kvalitet i såväl material som utförande. Detta bör göras genom att sökande tar fram mock up:s på fasadelement och eventuella detaljer och redovisar detta vid en synförrättning då även rådet bjuds in. Sökande bör också i underlaget förtydliga det som beskrivs som belysning i kransen runt hela byggnaden då bostadshus i princip inte brukar belysas.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/85-1.4 Förklaringar, situationsplan
- SR 2025/85-1.3 Illustrationsbilaga 250424
- SR 2025/85-1.6 Remissbrev
- SR 2025/85-1.1 Remiss bygglovsärende dnr 2025-06135 (2/7)
- SR 2025/85-1.2 Situationsplan
- SR 2025/85-1.5 Ritningar samlat

§ 10

Assessorn 2, förslag till detaljplan för del av, 2020-05104

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Assessorn 2, förslag till detaljplan för del av, 2020-05104. Ays Alayat och Natali Klosterling, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2025/88

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande form.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för del av Assessorn 2 m.fl. i Bagarmossen. Planförslaget syftar till att möjliggöra 665 bostäder som avses upplåtas i både hyres- och bostadsform, lokaler för centrumändamål, park och två elnätstationer. Planförslaget är uppdelat i nio kvarter, benämnda A till I. Förslaget syftar vidare till att stärka tvärstråket mellan centrumen i Kärrtorp och Bagarmossen, omvandla Rusthållarvägen till stadsgata samt komplettera Bagarmossens karaktär med lamellbyggnader i högst fem våningar, med undantag för två högre punkthus mot Rusthållarvägen.

Skönhetsrådet yttrade sig i samband med programsamrådet för Bagarmossen och Skarpnäck 2015 då flertalet av de föreslagna kvarteren ingick, SR-03.02-0391-2015. Till föreliggande förslag till detaljplan har kvarteren B, E, I och delar av F tillkommit.

Skönhetsrådet uppskattade det större planeringsgreppet så att det lättare går att se helheten för området. Rådet fann det olyckligt att Stockholmsöverenskommelsen resulterat i ett nästan ensidigt fokus på bostadsbyggande i numerära termer, där omkring 45 000 bostäder ska uppföras i Söderort. Föreliggande förslag till detaljplan innebär en ovarsam hantering av en befintlig miljö där bebyggelsen tydligt följer topografin och den naturmark som fredats från bebyggelse bidrar till områdets attraktivitet. Rådet ansåg att den utsparade naturens kvalitet borde utgöra planens förutsättning snarare än en exploateringsreserv. Därefter kan platser för eventuella tillägg identifieras och prövas.

Skönhetsrådet ansåg vidare att föreliggande förslag inte på ett tillfredsställande sätt lyckas förhålla sig till Bagarmossens skala. Varje byggnad är genomgående 1 till 2 våningar för hög, vilket leder till en olycklig skalförskjutning när trevåningsbebyggelse möter nya femvåningslameller.

Ambitionen att Rusthållarvägen får karaktären av levande lokalgata är något rådet sympatiserade med. Det är en idag väldigt splittrad miljö där mer ordning skulle verka välgörande. Rådet ansåg dock att en gata kan levandegöras även utan trottoar i direkt anslutning till byggnaden; det är fullt möjligt även med förgårdsmark och inslag av grönska. På så sätt knyter det bättre an till Bagarmossens identitet. Den självklara platsen för utveckling av fler bostäder är den bensinstationstomt som ligger på vägens östra sida, men som inte ingår i detta planarbete.

Skönhetsrådet ansåg vidare att det både ur ett miljöperspektiv och ett ekonomiskt perspektiv är orimligt att så mycket berg behöver

sprängas bort för att göra plats för garage. Därför behöver staden ta initiativet till att samordna parkerings- och mobilitetslösningar i området om exploatörerna inte klarar det på egen hand.

Skönhetsrådet avstyrkte helt bebyggelse i kvarter D och G. Övriga kvarter ansåg rådet vara utvecklingsbara utifrån följande tankar och kommentarer:

Kvarter A

Platsen utgörs av en väldigt vacker tallskog som allra helst bör behållas obebyggd, även om man kan pröva en lägre skala, såsom stadsradhus. Platsen markerar slutet på Bagarmossen med en grön övergång till Skarpnäcks trädgårdsstad nedanför. En sådan trädridå är värdefull.

Kvarter B

Platsens byggbara yta är begränsad och det föreslagna lamellhuset har en skala och volym som kommer att upplevas som för stor i relation till omgivningen. Rådet förordade att istället utreda om det är möjligt med punkthus på föreslagen plats eller närmare den befintliga bilparkeringen. Gatan bör inte göras genomgående.

Kvarter C

Platsen är komplicerad på grund av att det är ett vackert parkstråk med höga naturvärden, men går att bebygga. Bergsbacken i bakkant har höga natur- och upplevelsevärden med fina tallar. Om platsen ska bebyggas så är det svårt att se hur det sista huset i sydost skulle kunna landa där utan att göra ett för stort intrång i naturmarken. Planområdet behöver därför kortas och bara innehålla tre hus.

Kvarter D

Vid tidigare gjorda tillägg i området (detaljplan från 2006) lämnades medvetet platsen obebyggd på grund av de värdefulla berghällarna. Platsen har stora värden som spontan och naturlig lekplats för barn och är omöjlig att återställa om ingrepp görs här. Den avvägningen man tidigare gjort bör därför fortsatt respekteras. Rådet hade inget att invända emot att trottoaren längs Sockenvägen kompletteras.

Kvarter E

Platsen går att bebygga. Den föreslagna byggnaden kommer upplevas som hög mot grannhuset, men har rimlig skala mot Rusthållarvägen. Den föreslagna angöringsgatan kan diskuteras om det inte är möjligt att istället angöra direkt från Rusthållarvägen.

Kvarter F

Skönhetsrådet ansåg att det går att uppföra ytterligare bebyggelse på platsen, helst genom att integrera den befintliga byggnaden med en lägre byggnad. Rådet var inte övertygat om att platsen behöver ett

högre punkthus. I stadsdelar från 50-talet är funktionen för högre punkthus att markera stadsdelens centrum och tunnelbanestation. Platsen är ingen centrumpunkt.

Kvarter G

Platsen har värdefullt berg i dagen och ligger integrerat med Internationaldagsparken som är ett viktigt grönstråk i stadsdelen som måste fredas. Därför avstyrkte rådet förslaget till bebyggelse i detta kvarter.

Kvarter H

Den befintliga grönklassade panncentralen har höga arkitektoniska värden och upplevelsevärden, men är också viktig för den kulturhistoriska läsbarheten av området. Den är ett värdefullt inslag i bebyggelsen. Skönhetsrådet ansåg att den bör gå att bevara och integrera med ny bebyggelse på platsen. Eventuellt skulle den kunna tjäna som verksamhetslokal för de många kreativa verksamheter som finns i Bagarmossen. Skönhetsrådet har tidigare vid flera tillfällen förordat ett större återbruk av befintliga byggnader, av kulturmiljö- och klimatskäl, men också utifrån ekonomisk hushållning.

Kvarter I

Den föreslagna byggnaden som ersätter den befintliga lågdelen är långt inskjuten i parkstråket och har en från planmönstret avvikande riktning. Rådet förordade att den nya bebyggelsen i större utsträckning följer den befintliga bebyggelsen.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/88-2 Samrådsbrev
- SR 2025/88-3 Planbeskrivning samråd
- SR 2025/88-4 Plankarta samråd
- SR 2025/88-5 Solstudie
- SR 2025/88-6 Socialt värdeskapande analys
- SR 2025/88-8 Kulturmiljöanalys
- SR 2025/88-9 Antikvarisk förundersökning Krigsrådet
- SR 2025/88-10 Antikvarisk förundersökning Assesorn
- SR 2025/88-11 Antikvarisk förundersökning Hovrättsrådet
- SR 2025/88-7 Entré Bagarmossen - naturvärdesinventering
- SR 2025/88-12 Barnkonsekvensanalys
- SR 2025/88-13 Ekologiutredning
- SR 2025/88-14 Artskyddsutredning fågel
- SR 2025/88-15 Artskyddsutredning Fladdermöss
- SR 2025/88-16 Parkerings PM
- SR 2025/88-17 Trafikutredning
- SR 2025/88-18 Buller- och vibrationsutredning
- SR 2025/88-19 Riskbedömning spår
- SR 2025/88-20 Riskutredning drivmedelsstation

- SR 2025/88-21 PM Dagvatten Bagarmossen OBOS
- SR 2025/88-22 Dagvattenutredning för allmän platsmark och kvartersmark
- SR 2025/88-23 Dagvattenutredning Ålderspresidenten
- SR 2025/88-24 Dagvattenutredning Arkivarien
- SR 2025/88-25 Dagvattenutredning KvF KvH KvI, förenklad
- SR 2025/88-26 Dagvattenutredning Entré Bagarmossen
- SR 2025/88-27 Dagvattenutredning Bagarmossen Entré Kvarter D
- SR 2025/88-28 Dagvattenutredning Landsfogden 6 förenklad

§ 11

Ludvigsberg 3, Münchenbryggeriet, förslag till detaljplan för del av, 2021-00703

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Ludvigsberg 3, Münchenbryggeriet, förslag till detaljplan för del av, 2021-00703. Christian Bleckman, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2025/82

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet att bestämt avstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplaneförslaget innebär att nya huskroppar byggs på Münchenbryggeriets gård och i bergsbranten söder därom. Förslaget innehåller också mindre tillägg till befintliga byggnader och vissa konstruktioner mot Söder Mälarstrand. Fastigheten är i sin helhet en värdekärna i riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården och är blåklassad av Stadsmuseet.

Skönhetsrådet ansåg att planförslaget innebär irreversibla intrång i landskapselement som är grundläggande för Stockholms identitet. Den inre stadens landskap formas framförallt av tre övergripande strukturer: den öst-västliga vattenfyllda sprickdalen, den nord-sydliga åsen och Södra bergens häftiga förkastning. Dessa element är så viktiga för stadens karaktär att de bör behandlas med största

möjliga varsamhet. Att som i förslaget spränga sig in i Södra bergen, med irreversibla skador på förkastningsbranten som följd, och motbygga berget är, enligt rådets uppfattning oacceptabelt.

Den föreslagna volymen på Münchenbryggeriets gård är vidare alltför stor och gör ett kraftigt intrång i den välbevarade industrimiljön. Byggnaden minskar den historiska avläsbarheten, skiljer Disponentvillan visuellt från bryggeriet och skapar en trång och mörk gårdsmiljö. Skönhetsrådet ansåg därför att volymen i sin föreslagna utformning inte kan accepteras. Det kan vara möjligt att göra mindre tillägg på gården närmast rampen där parkeringsplatsen ligger idag, men de måste i så fall tydligt underordna sig industrimiljön och inte bryta viktiga siktlinjer. Rådet ansåg avslutningsvis att de mindre tilläggen mot Söder Mälarstrand ger ett ostrukturerat intryck och att de bör omarbetas eller utgå.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/82-4 Samrådsbrev
- SR 2025/82-23 Planbeskrivning, samråd
- SR 2025/82-3 Plankarta samråd
- SR 2025/82-2 Arkitekturbeskrivning
- SR 2025/82-5 Konsekvensanalys kulturmiljö
- SR 2025/82-8 Dagsljusutredning
- SR 2025/82-12 Konsekvensbeskrivning ekologi
- SR 2025/82-14 Protokollsutdrag 2023-11-30 § 26
- SR 2025/82-15 Tjänsteutlåtande _ Redovisning inför samråd för Münchenbryggeriet
- SR 2025/82-6 Solstudie
- SR 2025/82-7 Artskyddsutredning fåglar
- SR 2025/82-9 Grönytefaktor för kvartersmark
- SR 2025/82-10 Naturvärdesinventering
- SR 2025/82-11 Utlåtande tillgänglighet
- SR 2025/82-13 Socialt värdeskapande analys
- SR 2025/82-16 PM ekosystemtjänster
- SR 2025/82-17 Klimatberäkning
- SR 2025/82-18 Miljökonsekvensbeskrivning
- SR 2025/82-19 PM genomförande
- SR 2025/82-20 PM Befintlig bergvägg och stödmurar
- SR 2025/82-21 Dagvatten och skyfallsutredning
- SR 2025/82-22 Bullerutredning

§ 12**Ludvigsberg 3, en synpunkt på AFA:s
miljökonsekvensbeskrivning för byggnation vid
Münchenbryggeriet**

**Upptogs till behandling inkommen skrivelse angående
Ludvigsberg 3, en synpunkt på AFA:s
miljökonsekvensbeskrivning för byggnation vid
Münchenbryggeriet.**

SR 2025/98

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet besvara ärendet med yttrandet över §11.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/98-1 Ludvigsberg 3, en synpunkt på AFA:s miljökonsekvensbeskrivning för byggnation vid Münchenbryggeriet
- SR 2025/98-1.1 En synpunkt på AFA:s Miljökonsekvensbeskrivning för byggnation vid Münchenbryggeriet (2/2)

§ 13**Älvsjödalen, inbjudan till programsamråd, 2022-04286**

**Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt
Skönhetsrådets yttrande över Älvsjödalen, inbjudan till
programsamråd, 2022-04286. Henrik Nilzén,
stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.**

SR 2025/90

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet ställa sig positivt till programförslaget.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett program för stadsutvecklingsområdet Älvsjödalen. Programmet beskriver förutsättningar och konsekvenser samt ger förslag på lösningar av övergripande frågor som inte kan lösas inom enskilda detaljplaner. Syftet med programmet är bl.a. att utreda förutsättningarna att utveckla området ifråga till en regional och lokal målpunkt med en urban, tät och välintegrerad blandstad. Den nya stadsdelen ska vara

väl sammanlänkad till omgivande områden genom både gatunät och grönområden. Befintliga grönområden utvecklas enligt förslaget till ett sammanhängande park- och idrottstråk som kan hantera stora vattenmängder. Målpunkter utvecklas, som exempel föreslås den senast uppföra mässhallen kunna användas och utvecklas för idrott och andra evenemang. De kulturvärden som Älvsjö gård och Brännkyrka kyrka besitter ska lyftas fram och utvecklas till värdekärnor. De berg- och jordmassor som tunnelbanebygget genererar föreslås användas lokalt till höjdsättning av nya gator samt park- och idrottstråk. Vidare föreslås kolkällan vid Sjöängen utnyttjas för att minimera koldioxidutsläpp.

Rådet ansåg att det utpekade området har stor potential att utvecklas till en ny stadsdel med goda kvaliteter. Den i programmet föreslagna strukturen löser många frågor och problem – rådet välkomnade särskilt att Magelungsvägen får en ny dragning och att trafikramperna försvinner. De ytor som på så sätt frigörs kan då användas som kvartersmark för ny bostadsbebyggelse respektive som utökning av Turingeparkens areal. Rådet såg stor potential i att sammankoppla Gamla Huddingevägens befintliga stadsgata med förlängningen av Älvsjövägen öster om järnvägen. Kopplingen gatorna emellan kan med fördel förtydligas i det kommande arbetet. Huddingevägen blir kvar som regionalt stråk för farligt gods vilket innebär att den nya bebyggelsen måste placeras med säkerhetsavstånd från gatan. För att lösa detta planeras en lokalgata dras parallellt, via vilken man når de nya kvarteren. Rådet såg gärna att nya kvarter placeras invid Huddingevägen, men det förutsätter att farligt gods transporteras på andra trafikleder, vilket skulle kunna ske under den långa tidsperiod under vilken stadsdelen Älvsjödalen kommer att utvecklas och byggas. En öppenhet i denna fråga vore därför önskvärd så länge det är möjligt ur planeringssynpunkt.

Skönhetsrådet ansåg att de storkvarter som programmet redovisar kan ge goda förutsättningar för trivsamma gröna och planterade gårdsmiljöer. Inslag av mindre platsbildningar och fickparker är också välgörande i en urban miljö. Rådet välkomnade även att staden redan nu i programskedet föreslår mobilitetslösningar – det är en fråga som rådet ofta lyfter i remissyttranden över planförslag, eftersom den funktionen allt som oftast saknas. Att inom varje fastighet lösa parkeringsbehov är, enligt rådet, inte försvarbart varken ekonomiskt eller ur hållbarhetssynpunkt.

Det som rådet ställde sig mer kritiskt till är den höga exploateringsgraden närmast Älvsjö centrum och spårområdet. Rådet förstår att exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret anser att de föreslagna byggnadshöjderna är motiverade utifrån ekonomiska aspekter. Ur ett stadsbildsperspektiv, då kanske särskilt i förhållande till den befintliga, låga bebyggelsen i Älvsjö centrum

och de tillkommande lägre bostadskvarteren öster om höghusen, ter sig de föreslagna volymerna dock som för väl tilltagna. Det vore således önskvärt, enligt rådets mening, med en i höjd mer sammanhållen bebyggelse i Älvsjödalen. Vidare skulle rådet gärna se en mer blandad bostadsbebyggelse, t.ex. skulle inslag av radhus, stadsradhus eller andra bostadsformer kunna bidra till att skapa en över tid socialt hållbar blandning av bostäder i stadsdelen.

Älvsjö gård och Brännkyrka kyrka utgör självklara värdekärnor i programområdet och rådet skulle därför gärna se att siktlinjen mellan Älvsjö gård och kyrkan återskapas samt att en större vattenspiegel som minner om den sjö som ursprungligen funnits i området skapas. Att Älvsjö gård får en central placering i den nya stadsdelen och därtill en ny och mot allmänheten riktad användning är positivt men rådet ville samtidigt värna gården och dess historia. Enligt rådets uppfattning bör en antikvarisk undersökning av trädgården göras och det av en kvalificerad trädgårdsantikvarie så att man inför den fortsatta planeringen vet vilka värden trädgården har och kan göra avvägningar ifråga om framtida användning. Vissa tillägg kanske kan fungera i trädgården medan andra kan vara mindre lämpliga sett till den historiska miljön. Samma sak gäller byggnaderna – endast funktioner som inte kräver förändringar som menligt påverkar byggnaderna eller den omgivande miljön bör komma ifråga. I sitt remissvar över Region Stockholms förslag till ny tunnelbana till Älvsjö framhöll rådet särskilt att en ny stationsbyggnad vid Älvsjö gård kräver både respektavstånd till gårdsanläggningen samt stor omsorg avseende gestaltning, material och utförande. Stadsbyggnadskontoret bör i sitt fortsatta planarbete bevaka detta.

Rådet ville i sammanhanget lyfta frågan om tunnelbanans förlängning mellan Älvsjö och Hagsätra. Det vore, enligt rådet önskvärt om det gick att förlänga antingen den nya linjen från Älvsjö till Hagsätra eller vice versa. Det finns sedan 1950-talet ett tunnelbanereservat från Hagsätra som löper mot Älvsjö. De två tunnelbanorna kommer inte att kunna sammankopplas då det är helt olika system och tåg, så omstigning mellan de båda linjerna blir nödvändig, men det vore positivt för områdets utveckling om en sammankoppling av de båda linjerna på sikt blir av. Rådet ville slutligen se att det befintliga arbetsplatsområdet söder om programområdet också omformas och vidareutvecklas att bli en del av Älvsjödalen stadsdelsområde.

Handlingar i ärendet

- SR 2025/90-2 Samrådsbrev
- SR 2025/90-3 Programhandling
- SR 2025/90-4 Kulturmiljöanalys Älvsjö Örby, Stockholm
- SR 2025/90-5 Ekologiutredning 2025, del av Älvsjödalen

- SR 2025/90-6 Miljöinventering, potentiella markföroreningar samt markavvattningsföretag
- SR 2025/90-7 Miljökonsekvensanalys
- SR 2025/90-8 Konsekvensbedömning av strukturplan Älvsjödalen
- SR 2025/90-9 PM Dagvatten och skyfallshantering
- SR 2025/90-10 Riskbedömning
- SR 2025/90-11 Trafik-PM
- SR 2025/90-12 Trafikbullerutredning

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Inga Margareta,Varg	2025-05-22
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2025-05-22
Ellen Elisabet,Jermsten	2025-05-22
Monica Christina,Hector	2025-05-22